

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Tdo/16/2023
Identifikačné číslo spisu:	7615010236
Dátum vydania rozhodnutia:	26.04.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Bargel
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:7615010236.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Martina Bargela a sudcov JUDr. Patrika Pribelského, PhD. a JUDr. Emila Klemaniča v trestnej veci obvineného Z. A., pre zločin znásilnenia podľa § 199 ods. 1 Trestného zákona a iné, na neverejnom zasadnutí konanom 26. apríla 2023 v Bratislave, o dovolaní obvineného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach, sp. zn. 4To/21/2020, zo 6. augusta 2021, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného Z. A. o d m i e t a.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Spišská Nová Ves, sp. zn. 5T/42/2015, z 26. apríla 2019 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Košiciach, sp. zn. 4To/21/2020, zo 6. augusta 2021 bol obvinený Z. A. uznaný za vinného zo spáchania zločinu znásilnenia podľa § 199 ods. 1 Trestného zákona a zločinu sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1 Trestného zákona na skutkovom základe, že

„Dňa 14.10.2014 v čase o 9,00 hod. v obci P. č. XX, okr. D., po tom, čo vošiel bočnými dvermi, ktoré si otvoril prvým kľúčom, do priestorov rodinného domu, chytil za zápästie rúk svoju švagrinú Bc. H. V., násillm ju vtlačil do obývacej izby, kde ju zvalil na gauč a priľahol svojou váhou, udrél ju fackou do oblasti tváre a začal jej ohmatávať nohy a prirodzenie v úmysle s ňou vykonať pohlavný styk, avšak v dôsledku jej odporu, keďže sa mykala telom a kričala na neho, aby prestal, v snahe vymaniť sa z jeho moci a ujsť, k súložiu nedošlo, následne ju zhodil na podlahu, kde dopadla do polohy bruchom k podlahe, zozadu jej vyhrnul nočnú košeľu a zobliekol spodné nohavičky, kričiac na ňu, aby zodvihla panvu, v snahe vykonať s ňou pohlavný styk, čo sa mu však nepodarilo, preto ju krikom donútil k vykonaniu orálneho sexu, avšak k ejakulácii nedošlo a po tom, čo sa vzdialili do kuchyne, kde ju opätovne žiadal o pohlavný styk, ktorý odmietla, ju opätovne silou ťahal do obývacej izby, kde ju zvalil na gauč a v jej polohe ležiac na chrbte vnikol do nej pohlavným údom a vykonával súlož až do jeho ejakulácie, pričom poškodenej Bc. H. V. spôsobil pohmoždenie pravého ramenného kľbu, vykĺbenie v oblasti kľúčnolopatkového kľbu vpravo, pohmoždenie oboch lakt'ov, pohmoždenie oboch kolien, odreniny na lakt'och a kolenách a krvnú podliatinu na pravom ramene s dobou liečenia a práceneschopnosti v trvaní najmenej štyroch týždňov“.

Za to bol obvinenému podľa § 200 ods. 1 Trestného zákona, s použitím ustanovení § 36 písm. j), písm. k), § 37 písm. h), § 38 ods. 3 a § 41 ods. 1 Trestného zákona, uložený úhrnný trest odňatia slobody vo výmere päť rokov. Podľa § 48 ods. 2 písm. a) Trestného zákona bol na výkon trestu odňatia slobody zaradený do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom strázenia. Zároveň mu bola podľa § 287 ods. 1 Trestného poriadku uložená povinnosť nahradiť poškodenej Bc. H. V. škodu vo výške 1565,60 Eur.

Obvinený Z. A. podal proti rozsudku krajského súdu dovolanie z dôvodov uvedeného v § 371 ods. 1 písm. c), písm. i) Trestného poriadku.

Dovolanie odôvodnil v podstate tým, že: „Dňa 6. 8. 2021 sa konalo verejné zasadnutie na Krajskom súde v Košiciach. Na pojednávaní ma v konaní zastupoval náhradný obhajca JUDr. Roman Fulka, ktorý sa so mnou nikdy nestretol, rozprával sa so mnou iba pred pojednávaním v budove súdu pár minút, môj prípad nepoznal. Môj obhajca, JUDr. Ján Jenča, ktorý môj prípad dôkladne poznal, sa riadne ospravedlnil a žiadal odročiť pojednávanie zo zdravotných dôvodov a určiť nový termín. Súd uvedené nebral do úvahy a konal ďalej iba s náhradným obhajcom. Som toho názoru, že náhradný obhajca nebol dostatočne pripravený a nepoznal dostatočne spis. Tento dojem som nadobudol aj pri rozhovore s ním pred pojednávacou miestnosťou. Vo svojej záverečnej reči neuvádzal žiadne argumenty na moju obranu, ale v argumentoch sa obmedzil iba na obsah odvolania a na dôvody, ktoré boli prezentované v odvolaní. Ako ďalší dôvod porušenia práva na obhajobu vidím v tom, že obsahom spisu nie je nahrávka z verejného zasadnutia krajského súdu zo 6. 8. 2021 a spis neobsahuje ani prepis nahrávky. Som si istý, že predseda senátu krajského súdu čítal iné závery znaleckého posudku znalkyne PhDr. Ľubice Onderušovej, než boli tie, ktoré boli v znaleckom posudku, ktorý mi bol doručený. Som toho názoru, že súd prvej inštancie v prvotnom rozsudku dostatočne a správne odôvodnil, prečo pri ukladaní trestu aplikoval ustanovenie § 39 ods. 1 TZ. V ďalších konaniach som neustále apeloval na aplikáciu tohto ustanovenia. Konajúce súdy ho neaplikovali. Krajský súd v rozsudku, 4To/21/2020, ani neodôvodnil, prečo predmetné ustanovenie neaplikoval. Domnievam sa, že v posudzovanej veci tým, že krajský súd vo veci neaplikoval § 39 ods. 1 Trestného zákona o mimoriadnom znížení trestu a neuložil mi trest odňatia slobody pod dolnú hranicu zákonom ustanovenej trestnej sadzby, hoci na to boli splnené podmienky, mohlo dôjsť aj k porušeniu základných práv podľa Ústavy SR. Krajský súd svoje rozhodnutie v tejto časti (v časti týkajúcej sa výšky trestu) dostatočne neodôvodnil, resp. neodôvodnil vôbec, prečo toto zmierňovacie ustanovenie neaplikoval.

V konaní mala byť preskúmaná aj možnosť mimoriadneho zníženia trestu. Navrhujem preto, aby najvyšší súd vyslovil porušenie zákona rozsudkami súdov nižších stupňov (rozsudok Okresného súdu Spišská Nová Ves, sp. zn. 5T/42/2015, z 26. 04. 2019 a rozsudok krajského súdu, sp. zn. 4To/21/2020, zo 06. 08. 2021), spolu so základnými zásadami trestného konania v môj neprospech, pričom navrhujem rozhodnutia týchto súdov zrušiť a vrátiť vec prvostupňovému súdu na opätovné konanie v potrebnom rozsahu a následné rozhodnutie. Súčasne žiadam prerušiť výkon úhrnného trestu odňatia slobody, ktorý mi bol uložený druhostupňovým súdom.

K dovolaniu obvineného sa vyjadril prokurátor: „Dôvodom dovolania upravenom v ustanovení § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku je skutočnosť, že zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu, pričom dôraz sa kladie najmä na skutočnosť, že obvinený nemal obhajcu vôbec, aj keď ho podľa zákona mať mal. Je zrejmé, že v danom prípade nenastala situácia predpokladaná vo vyššie označenom ustanovení, pretože obvinený v priebehu celého trestného konania mal obhajcu, čím takto boli vytvorené podmienky pre plné uplatnenie procesných práv obvineného ako aj jeho obhajcu.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku uvádzam, že odsúdený tento dôvod náležite nezdôvodnil, pretože z obsahu jeho podania vyplýva, že v skutočnosti namieta správnosť zisteného skutkového stavu, nakoľko svoju vinu popiera. Odsúdený vo svojom podaní v podstate zhodnotil skutkový stav a jeho obhajobné argumenty, ktoré produkoval počas celého konania a s ktorými sa už v plnom rozsahu vysporiadali oba vo veci konajúce súdy, tak prvostupňový ako aj súd

odvolací. Ani ďalšia namietaná skutočnosť odsúdeným, spočívajúca v nevyužití aplikácie ustanovenia § 39 ods. 1 Trestného zákona, nemá opodstatnenie v dovolacom dôvode uvedenom v ustanovení § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. Je nutné zdôrazniť, že zákon umožňuje uložiť trest pod dolnú hranicu trestnej sadzby len vo výnimočných prípadoch pri vyhodnotení okolností, ktoré svojou povahou pri posudzovaní trestnej činnosti bežne nevyskytujú alebo len v ojedinelých prípadoch a pomeroch páchatel'a, ktoré nesúvisia s trestnou činnosťou a existujú v čase rozhodovania o treste. Také skutočnosti však zistené neboli. Ani samotná dĺžka trestného konania v danom prípade nemôže byť okolnosťou umožňujúcou zníženie trestu pod zákonom stanovenú hranicu.

Mám za to, že na hlavnom pojednávaní boli vykonané všetky potrebné dôkazy majúce význam pre rozhodnutie o vine a treste a súdom boli vyhodnotené v súlade s ustanovením § 2 ods. 12 Trestného poriadku, pričom prvostupňový súd na základe týchto zistení dospel ku správnym skutkovým a právnym záverom. Pokiaľ odvolací súd uložil obvinenému úhrnný trest odňatia slobody vo výmere piatich rokov nepodmienečne so zaradením do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s minimálnym stupňom strázenia, uložil tak trest v rámci zákonom stanovenej trestnej sadzby. Z týchto dôvodov považujem dovolanie odsúdeného za nedôvodné, pretože neboli splnené dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku. Dovolaním nie je možné primárne napádať skutkové okolnosti prípadu, keďže dovolací súd je viazaný zistením skutkového stavu veci, ako ho zistil a ustálil okresný súd. Dovolanie nie je prostriedkom na revíziu skutkových zistení ustálených súdmi prvého a druhého stupňa, ani k preskúmvaniu nimi vykonaného dokazovania. Vzhľadom na uvedené navrhujem, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací postupom podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie odsúdeného Z. A. odmietol".

Obvinený v replike k vyjadreniu prokurátora uviedol: „V dovolaní neuvádzam, že moje právo na obhajobu bolo porušené tým, že som vôbec nemal obhajcu, ale že 1. Dňa 6. 8. 2021 sa konalo verejné zasadnutie na Krajskom súde v Košiciach. Na pojednávaní ma v konaní zastupoval obhajca JUDr. Roman Fulka, ktorý sa so mnou nikdy nestretol, rozprával sa so mnou iba pred pojednávaním v budove súdu pár minút, môj prípad nepoznal. Môj obhajca JUDr. Ján Jenča, ktorý môj prípad dôkladne poznal, sa ospravedlnil a žiadal odročiť pojednávanie zo zdravotných dôvodov a určiť nový termín. Súd uvedený nebral do úvahy a konal ďalej iba s náhradným obhajcom. Som toho názoru, že náhradný obhajca nebol dostatočne pripravený a nepoznal dostatočne spis. 2. Ako ďalší dôvod porušenia práva na obhajobu som videl v tom, že obsahom súdneho spisu nie je nahrávka z verejného zasadnutia krajského súdu zo 6. 8. 2021 a spis neobsahuje ani prepis nahrávky. To, že obsahom spisu nie je zvuková nahrávka a ani prepis nahrávky z pojednávania na krajskom súde, pokladám za vážne porušenie práva na obhajobu. 3. Som si istý, že predseda senátu krajského súdu čítal iné závery znaleckého posudku znalkyne PhDr. Ľubice Onderušovej, než boli tie, ktoré boli v znaleckom posudku, ktorý mi bol doručený. K mnou uvádzaným skutočnostiam sa prokurátor nevyjadril vôbec, ale vyjadril sa k dôvodu, ktorý som ako dôvod vôbec neuvádzal. Dovolaním som nenapádal skutkové zistenia súdu. Poukazoval som na niektoré skutkové okolnosti iba v súvislosti so splnením predpokladov pre aplikáciu ustanovenia § 39 ods. 1 Trestného zákona, čo považujem za skutočnosť odlišnú. V dovolaní som poukazoval na to, že v posudzovanej veci tým, že krajský súd vo veci neaplikoval § 39 ods. 1 Trestného zákona o mimoriadnom znížení trestu a neuložil mi trest odňatia slobody pod dolnú hranicu zákonom stanovenej trestnej sadzby, hoci na to boli splnené podmienky, mohlo dôjsť k porušeniu základných práv podľa Ústavy SR a vyjadroval som názor, že konajúce sudy svojimi rozhodnutiami porušili zákon. V konaní mala byť preskúmaná možnosť mimoriadneho zníženia trestu. Krajský súd svoje rozhodnutie v časti týkajúcej sa výšky trestu neodôvodnil vôbec, prečo toto zmiernovacie ustanovenie neaplikoval, hoci obhajobná argumentácia k jeho aplikácii smerovala a okresný súd to zdôvodnil podľa môjho názoru nedostatočne. Prokurátor uvádza, že dĺžka konania nemôže byť dôvodom na mimoriadne zníženie trestu. S tým nie je možné súhlasiť. V tejto súvislosti som poukazoval na ustálenú prax slovenských súdov, ktorá zohľadňuje dĺžku doby, ktorá uplynula od spáchania trestnej činnosti a neprimeranú dĺžku konania v rámci posúdenia otázky, či uvedená skutočnosť je takou okolnosťou, ktorá odôvodňuje mimoriadne zníženie trestu odňatia slobody pod zákonom stanovenú dolnú hranicu trestnej sadzby s použitím ustanovenia § 39 ods. 1 Trestného zákona (rozsudok NS SR z 26. 02. 2014, sp. zn. 1To/15/2007, alebo rozsudok NS SR z 08. 03. 2016, sp. zn. 4To/3/2015).

Naďalej preto zotrvávam. na svojom návrhu, aby najvyšší súd vyslovil porušenie zákona rozsudkami súdov nižších stupňov (rozsudok Okresného súdu Spišská Nová Ves, sp. zn. 5T/42/2015, z 26. 04. 2019 a rozsudok krajského súdu 4To/21/2020, zo 06. 08. 2021), spolu so základnými zásadami trestného konania v môj neprospech, pričom navrhujem rozhodnutia týchto súdov zrušiť a vrátiť vec prvostupňovému súdu na opätovné konanie v potrebnom rozsahu a následné rozhodnutie. Súčasne žiadam prerušiť výkon úhrnného trestu odňatia slobody, ktorý mi bol uložený druhostupňovým sudom".

+ + +

Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní skúmal procesné podmienky pre jeho podanie a zistil, že dovolanie je prípustné [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h) Trestného poriadku], bolo podané oprávnenou osobou prostredníctvom obhajcu [§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku, § 373 ods. 1 Trestného poriadku], v zákonom stanovenej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku) a na zákonom určenom mieste (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), spĺňa obsahové náležitosti uvedené v § 374 Trestného poriadku a dospel k záveru, že dovolanie obvineného nie je dôvodné.

Najvyšší súd poznamenáva, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorý nie je určený na nápravu akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších, mimoriadnych, procesných a hmotnoprávných chýb. Dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená, preto predstavuje výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorá je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Možnosti podania dovolania, vrátane dovolacích dôvodov, sú z tohto dôvodu striktne obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia riadna opravná inštancia. Dovolací súd preto nie je povolaný na revíziu napadnutého rozhodnutia z vlastnej iniciatívy.

Z ustanovenia § 385 ods. 1 Trestného poriadku vyplýva, že je viazaný dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené. Viazanosť dovolacieho súdu dôvodmi dovolania sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Trestného poriadku. Podstatné sú teda vecné argumenty uplatnené dovolateľom a nie ich subsumpcia (podradenie) pod konkrétne ustanovenia § 371 Trestného poriadku (R 120/2012).

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

Jednou zo základných zásad trestného konania je aj zásada práva na obhajobu, vyjadrená v ustanovení § 2 ods. 9 Trestného poriadku. Právo na obhajobu je zakotvené v čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, v čl. 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd a tiež v čl. 6 ods. 3 písm. b), písm. c), písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“). Právo na obhajobu patrí k základným atribútom spravodlivého procesu, keďže zabezpečuje aj rovnosť zbraní medzi obvineným na jednej strane a prokurátorom na druhej strane. Zmyslom tohto práva je zaručiť ochranu zákonných záujmov a práv osoby, proti ktorej sa konanie vedie, pretože bezchybné rešpektovanie práva na obhajobu je dôležitým predpokladom vydania zákonného a spravodlivého rozhodnutia.

Zásada práva na obhajobu vyjadruje požiadavku, aby v trestnom procese bola zaručená ochrana práv a záujmov osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, a je teda nevyhnutým prostriedkom úspešného výkonu súdnictva smerom k ochrane základných práv a slobôd. Jej legislatívne vyjadrenie a reálne zabezpečenie svedčí v podstate nielen o stupni demokracie v trestnom procese daného štátu, ale vo svojej podstate jej realizácia v čo najširšom meradle je nielen v záujme osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, ale v záujme celej spoločnosti, pretože toto právo neplynie len z ochrany práv jednotlivca, ale aj zo záujmu štátu na zistenie pravdy. Podľa názoru dovolacieho súdu právo na obhajobu

sa zaručuje ako základné právo fyzickej osoby, ktoré podlieha všetkým pravidlám, ktoré sa uznávajú pri ochrane základných práv a slobôd a možno ho vnímať aj ako prostriedok nastoľujúci spravodlivú rovnováhu medzi verejnými záujmami, ktoré sú predmetom ústavnej ochrany.

Konštantná judikatúra právo na obhajobu v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku chápe ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva. Platný Trestný poriadok obsahuje celý rad ustanovení, ktoré upravujú jednotlivé čiastkové práva obvineného, charakteristické pre príslušné štádium trestného konania. Prípadné porušenie len niektorého z nich, pokiaľ sa to zásadným spôsobom neprejaví na postavení obvineného v trestnom konaní, samo o sebe nezakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Zo znenia tohto ustanovenia totiž jednoznačne vyplýva, že len porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom je spôsobilé naplniť uvedený dovolací dôvod. V praxi to znamená, že o zásadné porušenie práva na obhajobu pôjde najmä vtedy, ak obvinený nemal v konaní obhajcu, hoci v jeho trestnej veci boli splnené dôvody povinnej obhajoby.

Takéto pochybenie dovolací súd v konaní nezistil, teda nemožno zaujať stanovisko, že došlo k porušeniu práva na obhajobu obvineného Z. A. zásadným spôsobom, a teda k takej skutočnosti, ktorá sama o sebe znamená naplnenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Ku konkrétnym dovolacím námietkam obvineného najvyšší súd uvádza:

- Obvinenému bol náhradný obhajca ustanovený absolútne opodstatnene - vid' č. l. 496 až 498, pričom pred verejným zasadnutím spolu komunikovali - nepochybne išlo o poradu s obhajcom. Zo zápisnice o verejnom zasadnutí nevyplyva žiadna poznámka ani námietka zo strany obvineného voči činnosti obhajcu a ani žiadna zmienka o nekompetentnosti obhajcu riadne vykonávať svoju advokátsku činnosť či akákoľvek nespokojnosť s aktivitou obhajcu. Ak obvinený až po odsúdení nadobudol dojem, že obhajca mohol „urobiť viac“, takýto dojem nie je a nemôže byť žiadnym dovolacím dôvodom, ak obvinený počas samotného súdneho konania s postupom svojho obhajcu hoci aj konkludentne súhlasil, bez zreteľného vyslovenia svojho negatívneho dojmu pred súdom.

- Nahrávka z verejného zasadnutia sa v spise nenachádza z pochopiteľného dôvodu, pretože správne a v súlade so zákonom sa zvukový záznam nevyhotovoval.

Podľa § 58 Trestného poriadku

(1) O každom úkone trestného konania sa spíše, a to spravidla pri úkone alebo bezprostredne po ňom, zápisnica, ktorá musí obsahovať

a) označenie súdu, prokuratúry alebo iného orgánu vykonávajúceho úkon,

b) miesto, čas a predmet úkonu,

c) meno a priezvisko úradných osôb a ich funkcie, meno a priezvisko, dátum narodenia a bydlisko alebo sídlo osôb, ktoré sa na úkone zúčastnili, a u obvineného, poškodeného alebo svedka aj adresu, ktorú uvedie na účely doručovania,

d) stručné, ale výstižné opísanie priebehu úkonu, z ktorého je zrejmé i zachovanie zákonných ustanovení upravujúcich vykonávanie úkonu, ďalej podstatný obsah rozhodnutí vyhlásených pri úkone, a ak bol pri úkone doručený rovnopis rozhodnutia, osvedčenie o tomto doručení,

e) návrhy strán, poskytnutie poučenia, prípadne vyjadrenie poučených osôb,

f) námietky strán alebo vypočúvaných osôb proti obsahu zápisnice.

(2) V slovenskom jazyku sa spíše aj zápisnica o výpovedi osoby, ktorá neovláda slovenský jazyk.

(3) Predseda senátu rozhodne opatrením o tom, či sa o hlavnom pojednávaní alebo verejnom zasadnutí vyhotoví zápisnica diktovaním predsedom senátu, rýchlopisným záznamom alebo sa na vyhotovenie zápisnice použije iné vhodné záznamové zariadenie. O vyhotovovaní rýchlopisného záznamu alebo o použití iného vhodného záznamového zariadenia sa prítomní upovedomia.

(4) Ak sa vyhotovuje o hlavnom pojednávaní alebo verejnom zasadnutí zápisnica diktovaním predsedom senátu, zapisuje sa podstatný obsah výpovede obžalovaného, svedkov, znalcov a iných osôb. Ak tieto

osoby už boli vypočuté spôsobom zodpovedajúcim tomuto zákonu, ich výpoveď za zapíše len v rozsahu odchýlok alebo doplnení k predchádzajúcim výpovediam. Ak výpoveď takej osoby neobsahuje odchýlky a doplnenia k predchádzajúcim výpovediam, v zápisnici sa poznačí len dátum predchádzajúcej výpovede a číslo listov spisu, v ktorom sa nachádza. Ak je to potrebné na posúdenie dôveryhodnosti výpovede, poznamenajú sa v zápisnici aj okolnosti, ktoré výpoveď takejto osoby sprevádzali, najmä jeho nerečové prejavy pri výpovedi, zvýšené prejavy nervozity, prípadne prejavy vplyvu alkoholu či iných omamných látok alebo psychotropných látok. Predseda senátu však môže v takom prípade súčasne nariadiť aj vyhotovenie zvukového záznamu.

(5) Ak sa zápisnica o hlavnom pojednávaní alebo verejnom zasadnutí vyhotovuje rýchlopisným záznamom alebo použitím iného vhodného záznamového zariadenia, súčasťou zápisnice sú aj údaje podľa odseku 1 písm. a) až c) a obsah záznamu získaného použitím iného vhodného záznamového zariadenia tak, aby poskytol prehľad o vykonaných úkonoch a rozhodnutiach. Táto súčasť zápisnice sa vyhotovuje počas vykonávaného úkonu. Rýchlopisný záznam alebo nosič, na ktorom je zachytená kópia záznamu získaného použitím iného vhodného záznamového zariadenia, treba označiť a pripojiť k zápisnici o úkone. Ak sa nosič, na ktorom je zachytená kópia záznamu, uchováva mimo spisu, v zápisnici sa poznačí, kde je uložený.

(6) Ak sa vyhotovuje o hlavnom pojednávaní alebo verejnom zasadnutí zápisnica rýchlopisným záznamom alebo použitím iného vhodného záznamového zariadenia, výpovede obžalovaného, svedkov, znalcov a iných osôb sa zaznamenávajú v úplnom znení. Ak to nariadi predseda senátu, rýchlopisný záznam alebo záznam získaný použitím iného vhodného záznamového zariadenia sa bezodkladne prepíše do obyčajného písma a pripojí sa k súčasť zápisnice vyhotovovanej počas vykonávaného úkonu. Ak to nariadi predseda senátu sám alebo na žiadosť strany, vyhotoví sa ďalšia kópia záznamu. Náklady na vyhotovenie kópie záznamu hradí s výnimkou prokurátora ten, kto o kópiu požiadal.

(7) O použití iného vhodného záznamového zariadenia môže v prípravnom konaní rozhodnúť aj policajt alebo prokurátor. V takom prípade sa primerane použijú odseky 3 až 6, vždy sa však vyhotoví prepis do obyčajného písma.

(8) Ustanovenia odsekov 1 až 7 sa nevzťahujú na zápisnicu o úkonoch vykonávaných v rámci probácie a mediácie.

Podľa § 61a Trestného poriadku

Hlavné pojednávanie a verejné zasadnutie v rozsahu, v ktorom sa na verejnom zasadnutí vykonáva dokazovanie, sa zaznamenáva aj s využitím technického zariadenia určeného na zaznamenávanie zvuku. Takto vyhotovený záznam sa uchová na nosiči dát, ktorý je súčasťou spisu; záznam možno uchovávať aj iným vhodným spôsobom.

Predseda senátu na verejnom zasadnutí (č. l. 551) rozhodol podľa § 58 ods. 3 Trestného poriadku, že zápisnica o verejnom zasadnutí sa vyhotoví formou diktovania predsedom senátu a navyše na verejnom zasadnutí neboli vykonané žiadne dôkazy - k tomu pozri vyššie § 61a Trestného poriadku.

- K „istote“ obvineného, že predseda senátu čítal iné závery znaleckého posudku znalkyne PhDr. Ľubice Onderušovej, najvyšší súd uvádza, že zo zápisnice o verejnom zasadnutí nevyplýva v tomto smere žiadna aktivita obvineného, že sudca číta niečo iné, ako by mal. Ak uvedené obvinený zistil, bolo jeho právom, ale i povinnosťou „ozvať sa“ a namietat túto skutočnosť, čo ako je zrejmé, neučinil (*vigilantibus leges sunt scriptae* - zákony sú napísané pre bdelych, treba byť bdely, aby sme mohli ochrániť svoje právo, *vigilantibus iura* - právo je na strane ostražitých, *vigilantibus non dormientibus iura subveniunt* - právo pomáha bdelym, nie spiacim).

- Pokiaľ obvinený namietal, že krajský súd neodôvodnil, prečo neaplikoval zmiernovacie ustanovenie § 39 Trestného zákona, tak možno pripustiť, že v tomto smere mal byť krajský súd aktívnejší a mal podrobnejšie vysvetliť obvinenému, prečo nepoužil ustanovenie § 39 Trestného zákona. Treba ale vidieť a zobrať do úvahy, že krajský súd svoj výrok o treste (zmiernenie trestu oproti rozhodnutiu súdu nižšieho stupňa) riadne a podľa názoru najvyššieho súdu aj primerane a dostatočne odôvodnil na stranách 11 - 12 svojho rozsudku. Odpoveď na otázku či áno alebo nie a prečo použiť či nepoužiť § 39 Trestného zákona, tak mohol obvinený vyvodiť z odôvodnenia samotného výroku o treste v

odôvodneniach rozsudkov okresného i krajského súdu, pričom k nemožnosti použitia § 39 Trestného zákona sa krajský súd vyjadril už vo svojom uznesení, sp. zn. 4To/15/2016, z 5. decembra 2016 na strane 8.

Preto najvyšší súd nezistil naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak je rozhodnutie založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia existencie tohto dovolacieho dôvodu, je dovolací súd vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili sudy nižšieho stupňa, a teda dôvodom dovolania nemôžu byť skutkové zistenia, čo vyplýva z dikcie ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi nižšieho stupňa, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku, môže obvinený v dovolaní uplatňovať iba námietky právneho charakteru, nikdy nie námietky skutkové. Za skutkové námietky sa pritom považujú námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne i hodnoteniu vykonaných dôkazov súdmi nižšej inštancie. Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať. Ťažisko dokazovania je totiž v konaní na súde prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, resp. korigovať iba odvolací súd v rámci odvolacieho konania. Dovolací súd nie je možné chápať ako druhú, „odvolaciu“ inštanciu zameranú k preskúmaniu rozhodnutí súdu nižšieho stupňa.

Nesprávnym právnym posúdením zisteného skutku sa rozumie, že skutok bol v napadnutom rozhodnutí kvalifikovaný ako trestný čin, napriek tomu, že nešlo o žiadny trestný čin, alebo že ustálený skutok vykazuje znaky iného trestného činu, alebo že obvinený bol uznaný za vinného z prísnejšieho trestného činu, než ktorého sa ustáleným skutkom dopustil. Podstatou správneho posúdenia skutku je aplikácia hmotného práva, teda že skutok zistený v napadnutom rozhodnutí súdu bol subsumovaný - podradený pod správnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone, pričom len opačný prípad (nesprávna subsumpcia) odôvodňuje naplnenie tohto dôvodu.

Nesprávnym použitím iného hmotnoprávneho ustanovenia sa rozumie nedostatočné posúdenie okolností vylučujúcich protiprávnosť (§ 24 - krajná núdza, § 25 - nutná obrana, § 26 - oprávnené použitie zbrane, § 27 - dovolené riziko, § 28 - výkon práva a povinnosti, § 29 - súhlas poškodeného, § 30 Trestného zákona - plnenie úlohy agenta), prípadne zániku trestnosti činu (najmä § 87 Trestného zákona - premlčanie trestného stíhania), resp. chybné rozhodnutia súdu pri uložení úhrnného trestu a spoločného trestu (§ 41 Trestného zákona), súhrnného trestu (§ 42 Trestného zákona), trestu odňatia slobody na doživotie (§ 47 a nasl. Trestného zákona) a pod.

V zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, je dovolací súd viazaný zisteným skutkovým stavom veci tak, ako ho ustálili sudy nižšej inštancie, pričom nie je oprávnený posudzovať spôsob hodnotenia dôkazov a závery, ktoré z dokazovania skôr vo veci konajúce a rozhodujúce sudy vyvodili a ktoré sú podkladom pre zistenie skutkového stavu. Preto platí, že vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi prvého prípadne druhého stupňa môže obvinený v dovolaní uplatňovať len námietky právneho charakteru, no nikdy nie námietky skutkové.

V dovolacom konaní iniciovanom obvineným niet právne významného priestoru pre ďalšiu obhajobnú argumentáciu charakteru typického pre konanie pred súdom prvého stupňa, resp. pre odvolacie konanie.

Obvinený v dovolaní k tomuto dovolaciemu dôvodu argumentuje tým, že sudy mali v jeho prípade pri ukladaní trestu aplikovať ustanovenie o mimoriadnom znížení trestu podľa § 39 Trestného zákona.

Najvyšší súd sa predmetnou námietku už v minulosti zaoberal aj v kontexte vlastnej zjednocujúcej činnosti, pričom prijal stanovisko S 5/2021, podľa ktorého

Hmotnoprávne ustanovenie § 39 Trestného zákona (resp. § 40 Trestného zákona v znení účinnom do 1. januára 2006) o mimoriadnom znížení trestu odňatia slobody svojou povahou a významom sa primkýna ku všeobecným hľadiskám stanoveným pre voľbu druhu trestu a jeho výmery v § 34 ods. 1, ods. 3, ods. 4 Trestného zákona a nasl. a na rozdiel od ustanovení § 41, § 42 (o ukladaní úhrnného, spoločného a súhrnného trestu) alebo ustanovenia § 47 ods. 2 Trestného zákona, ktoré sú taktiež hmotnoprávne, ale kogentnej povahy, ho nemožno podriaďovať pod „nesprávne použitie iného hmotnoprávneho ustanovenia“, zakladajúce dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Pokiaľ nejde o situáciu, keď výrok o treste nemôže obstáť v dôsledku toho, že je chybný výrok o vine, možno výrok o treste napadnúť z hmotnoprávnej pozície zásadne len prostredníctvom dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku.

Vzájomný vzťah dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku a § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku je taký, že prvý z nich je všeobecným hmotnoprávnym dôvodom a druhý špeciálnym hmotnoprávnym dôvodom vzťahujúcim sa k výroku o treste. Z logiky tohto vzťahu potom vyplýva, že samotný výrok o treste okrem prípadov nesprávnej aplikácie ustanovení kogentnej povahy viažucej sa k rozhodovaniu o treste môže byť napadnutý prostredníctvom nie všeobecného, ale len prostredníctvom špeciálneho dovolacieho dôvodu, ktorý sa viaže k takému výroku.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku (a ani dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku) nie je naplnený tým, že obvinenému nebol uložený trest za použitia § 39 Trestného zákona (resp. § 40 Trestného zákona v znení účinnom do 1. januára 2006), v dôsledku čoho uložený trest má byť neprimeraný, lebo pokiaľ súd nevyužil moderačné oprávnenie podľa uvedených ustanovení a trest vymeral v rámci nezníženej trestnej sadzby, nemožno tvrdiť, že trest bol uložený mimo trestnú sadzbu stanovenú Trestným zákonom za trestný čin, z ktorého bol obvinený uznaný za vinného. Nepoužitie ustanovenia § 39 Trestného zákona resp. § 40 Trestného zákona v znení účinnom do 1. januára 2006 nezakladá žiadny dovolací dôvod.

Následne najvyšší súd prijal judikát R 51/2014, podľa ktorého

Pokiaľ námietka nepoužitia ustanovenia § 39 Trestného zákona nezakladá žiaden z dôvodov dovolania podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku, námietka nesprávneho použitia ustanovenia § 39 Trestného zákona a výmera trestu pod dolnú hranicu zákonom stanovenej trestnej sadzby obsahovo napĺňa dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku, ak použitie § 39 ods. 1 Trestného zákona a zníženie trestu pod dolnú hranicu trestu ustanoveného týmto zákonom nie je opreté o žiadnu skutočnosť, ktorá by zákonný dôvod pre takýto postup zakladala.

Z uvedených rozhodnutí najvyššieho súdu je zrejmé, že nepoužitie ustanovenia § 39 Trestného zákona nepredstavuje žiadny dovolací dôvod, pretože obvinený na jeho použitie nemá právny nárok a súdy nie sú povinné zmiernovať tresty podľa vôle obvineného. Preto najvyšší súd nezistil naplnenie ani dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Na podklade týchto právnych úvah dovolací súd rozhodol tak, ako je to vyjadrené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok nie je prípustný.